

Maurits Mok

STORMEN EN
STILTEN

Gedichten

STORMEN EN STILTEN

Mok heeft zich in de rij der Nederlandse dichters steeds doen kennen als dichter van het rustig gerhythmeerde, ietwat weemoedige vers met als centraal thema het menselijk tekort, het onvolkomene van het leven, staande in het teken van de romantische droom.

Nadat de dichter in acht jaren niet heeft gebundeld is thans *Stormen en stilten* voltooid, een bundel die een vervolmaking te zien geeft van Mok's zo eigen dichterschap. De hier bijeengebrachte verzen geven een verrijking te zien van het beeldend vermogen van de dichter, een verdieping van zijn levensvisie, terwijl het geheel wordt gedragen door een welhaast voorname rust. Hierdoor sluit deze bundel aan bij een grote Nederlandse poëtische traditie, terwijl wellicht meer dan ooit bij Mok het geval was, zijn beleven van het hedendaags gebeuren erin weerspiegeld wordt.

STORMEN EN STILTEN

MAURITS MOK

STORMEN EN STILTEN

NOCTURNE

Wind langs het lichaam van de nacht.
Nu gaan de voeten van de stervelingen
zichzelf vooruit, hun ademhaling welt
uit bronnen die de zee doen huiveren;
hun mijmerogen sluiten halverwege
de wereld af en dalen binnenwaarts
naar het inwendige van hun gedachten.
Zij reiken handen naar elkanders vuur,
zij drukken lippen aan elkanders koude,
zij leggen armen om het lichaamloze,
zij roepen klachten in elkanders zwijgen,
zij slapen met de hemel voor de deur.

NACHTEN

Nachten zonder dromen – het is goed
weer te rusten in de moederschoot,
in de ademhaling van het bloed,
eeuwen voor het eerste morgenrood,
voor de wind zijn vleugels opendoet
en de stranden van het licht ontbloot.

Nachten van vergeten – het gelaat
als een zwerfsteen rustend in het dal
van de armen, en de stilte staat
ondoorzichtig tegen een heelal,
dat er nooit geweest is, niet bestaat
en zich nimmer openbaren zal.

SABBATH

Des Vrijdagsavonds liep de kamer vol
met huiveringen van een oude kracht;
mijn moeder schoof de schalen van het blad
en legde het geheim der aarde bloot.

Wij hielden onze ogen op elkaar
gericht alsof wij niet ons zelf meer waren,
maar innerlijk veranderden; het vuur
der schepping vlamde even in ons hart.

Dan aten wij, de weelde van een god,
een aarde die niet louter aarde was;
en lichtend boven alle daken stond
de sterrenhemel van het oud verbond.

DE ONAANTASTBARE

Soms zeg ik dat het nacht is,
zonder het ijzer van mijn stem
te voelen trillen. Door het venstergat
laat ik het nachtwoord als een vogel
boven de grond der stilte dwalen
en wederkeren in mijzelf,
een onaantastbare, een door het blauw
en zwart niet te vermurwen enkeling.

WINTERMORGEN

De waterkering van de slaap bezwijkt,
een druppel ruimte vloeit mijn ogen in,
een schemerige aarde rekt zich
achter de ruit tot een vermoed visioen,
en vuistenvol geluid schudden zich open
tot zwart gebulder: er is zee en hemel,
vogels die krassen trekken met de spits
van hun gekrijt, en zand dat voor zich uit vlucht;
een wereld die de groeven van de angst
niet meer uit haar gelaat kan strijken,
die zich bewegen moet, omdat zij anders
terstond vervalt tot wat zij worden zal:
een door haar eenzaamheid geworgde.

UITTREDING

Met de mond van een ander mens
de dingen van de wereld zeggen
die onbegrijpelijk zijn, misschien
slaat er een nieuwe vlam
door mijn gestalte en besta
ik als een menigvuldige,
buiten de lichaamsgrenzen, weggeleid
uit sterfelijke angst; ik zou alleen
de pijn der goden ondergaan,
meeademen met de verschrikte ziel
der schepping, mensenogen zien
tot in hun diepte van graniet
en protoplasma, en van kindertranen
het vuur dat diamanten leven doet.

STILTE

Mijn mond zegt dat er stilte heerst.
Een koepel van gestold geluid
strekt zich over de aarde uit,
de bomen bidden met een hand
van roerloos groen, de wateren
liggen met zilver geplaveid.

Ik zou de dingen anders doen,
wat rimpelingen laten gaan
door het geschapene, de maan
een schuwe danspas doen volvoeren
om stervelingen te ontroeren.

ONTWAKEN

Morgenwind. Er is zoveel
tussen ontwaken en beginnen.
Lichtregen. Kleurgespeel
dringt de gesloten ogen binnen.

Het lichaam wendt zich naar
alleenzijn en bezwijkt
nog één seconde, maar
de warme einder wijkt.

Dan maakt de grote schrik
der waakzaamheid zich vrij,
er staat een mens, een ik,
tussen het licht en mij.

Er gaat een voetstap door
vertrekken zonder muur,
een hamer heft zich voor
de slag van zeven uur.

DE AVOND HAD EEN MOND VAN ROUW...

De avond had een mond van rouw,
er werd gesproken in het blad
der bomen, in de stenen bad
een ziel, de dood lag als een dauw
op het gelaat der wereld, huizenver
verloor het prevelen zijn spraak, daar stond
de stilte met haar toegesloten mond
onder het schrikbewind van ster op ster.

De laatste deur die dichtviel was het schot
waarmee het leven zich gewonnen gaf,
de nacht rilde verlaten in haar mantel,
de laatste windvlaag raakte buiten adem.

Zelfs op de huid der zee bewoog
geen licht meer, de metalen dreun
was afgestorven, een vogel hief
zijn stem boven haar macht en stortte neer.

Nu waren er alleen nog lengtecirkels
van stilte, witte banen ijs
waaraan de sterren zich te pletter stieten.

MORGEN

De morgen is een witte waterpoel;
mijn vulpen is een toegeschroefde keel.

Ik kom de kamer binnen met mijn ogen
vol dromen, zet mij neer en voel mijn hand
aarzelen eer zij de bestemde weg
volgt en haar trillingen verraadt
in zwarte letters op het wit papier.

Dan, achteroverleunend, ademloos,
zie ik het water weer tezamenlopen
en al mijn lettertekens uitgewist.

DAGBEGIN

Ik voel het morgenlicht ontwaken
en luister aan de muren van de nacht;
er gaan schepselen die gebaren zacht
als schaduwen tussen de huizen maken,
gestalten in de slaap mij toegebracht,
die langzaam hun waarneembaarheid verzaken,
lopende tussen droom en leven wacht,
eer zij als wolken uit het zicht geraken.

De ruimte achter mijn gesloten ogen
blijft nog een wijle onbeschreven,
een open blad in het getijdenboek
der wereld; dan verheft zich uit de hoge
toppen der bomen een begin van leven,
vogels en wind langs een blauw hemeldoek.

ER GAAT WIND VOORBIJ...

Er gaat wind voorbij, het is de zee
der wereld die daar ademt aan de ruit,
en de waterdieren van de angst
openen hun glazen ogen wijd.

Reeds heeft hen een golf voorbijgetild,
en de kamer staat van muur tot muur
strak van spanning, waar alleen het hart
zijn geweldig kloppen in verheft.

Stil zakken de voeten in het wier
van een langvergeten voortijd weg,
maar het duurt nog eeuwen eer de keel
voor haar laatste noodkreet vecht.

ONTMOETING (MET A. R. H.)

Daar waar de weg een bocht snijdt in het licht
en een vermoede zee haar adem opent,
kwam ik de dichter van de voortijd tegen.

Wij stapten van de fiets en wisselden
gedachten voor geluid, dat in het staal
der koude minimale krassen schreef.

Toen gingen wij weer elk als een planeet
ons weegs door de bevroren stroomgebieden
der atmosfeer, het eigen leven na.

EVENWICHT

Vogels en wolken hebben de vaart
der wereld in zich, mensenvoeten
dragen eenzelveheid, hun niet tot licht
terug te leiden zwaarte.

Maar als in grote middagen de ogen
vollopen en het hart zijn adem voelt,
wil soms het evenwicht in ledematen
zijn wicken openen en blijven staan,
verbonden en volstrekt.

AVOND

Op zee staan de avondlichten,
sterren en kleine boten daaronder;
maanlicht laat een vinger glijden
over de duinrand.

Het zand is koel, de voeten huiveren;
te diepe rust bedreigt hen, alle deuren
der stilte zijn geopend, elke stap
leidt naar een afgrond.

MIJN LIEF

Licht en wind verzamelen zich weer
tot een wijde blanke morgenstond
en het ademen gaat op en neer
van de horizon tot aan de horizon.

Met haar lichaam dat uit glans bestaat
loopt mijn lief te baden in het licht,
deinend op de zachte regelmaat
van haar schreden in een evenwicht
aan de rand van tijd en eeuwigheid.

Alle raadsels openen hun grond
in haar vorm die door de morgen schrijdt,
in de glimlach om haar warme mond.

VERRUKKING

Het leven in haar lijf geschiedt
als waaien dat niet stil kan staan,
als stralenbundels van de maan,
die men tot op de grond doorziet
en nimmer achterhalen kan.

Haar haren roepen in het licht
een golfslag van verrukking los,
zij zamelt in haar handenspan
goudkorrels vuur en haar gezicht
onder de blonde harentros
verliest zijn sterfelijke staat,
wanneer zij door de morgen gaat.

Ik kan haar niet in mij verschuilen,
de woorden breken in mijn mond,
mijn ogen glimlachen en huilen
niet te weerhouden, zonder grond.

HET VERGETEN

Wij zijn gereed voor het vergeten;
haar haren hebben nacht verzameld;
mijn handen dwalen door dat donker woud
vol vuur dat zich verborgen houdt.

Zij vlijt haar leden aan de heuvelflank
der duisternis; de warmte van haar mond
plant zich in huiveringen voort
tot aan haar voeten.

Mijn vingers blijven in het zomerland
haars lichaams rusten; langzaam drijft
de wolk van mijn bewustzijn weg
en slaap ik onder open hemel in.

WINTERMIDDAG

De ramen staande tussen wind en warmte,
het grijs gehuil der zee en het verrukt gebaar
van mensenlevens die elkaar omarmen
aleer zij het vergeten binnengaan.

Mond vangt uit mond het smalle ademhalen
dat zich de laatste avond tegenspoedt
waardoor de sterren in wolken verwaaien
en het gehuil der zee tot fluisteren verbloedt.

De handen raken elkanders geheime
warmte steeds dieper, nu de koude groeit
achter de ramen en het hart zijn pijnen
alom in het geschapene ontmoet.

EEN ANDER MENS

Dit is een ander mens, een smalle zuil
van warmte en verdriet.

Ik streel met beide handen langs de tuil
der haren, waarin geur en licht geschiedt,
ik voel het innerlijke lachen van haar wezen,
het niet-verstaan dat opstijgt tot aanschouwen.

Huiverend, tussen hunkeren en vrezen,
leven haar ogen die al dieper blauwen.

Mijn mond blijft rusten in haar willigheid,
ik kus het ritme van haar dromen.

Van vuren, veel te helder voor de tijd,
hebben de einders glanzen aangenomen.

HUWELIJK

De avond is voorbij, wij gaan naar bed;
weer opent zij het witte lakenveld,
weer wacht haar mond tot ik het stempel zet
en haar het leven van mijn lichaam meld.

Nog even zie ik in het blanke licht
de diepe spiegels van haar ogenpaar
en word tot in het merg van mijn gewricht
de huivering van haar bestaan gewaar.

Dan schuiven wij tezamen in de tent
der lage nacht en houden ons gereed
voor wat het donker in ons openbaart.

Als ik mij langzaam tot haar warmte wend,
zie ik de tijd die van geen einde weet
lichtend gespannen staan rondom de aard.

VERMOEID

Vermoeid van een dag lang
werken zonder droom,
ben ik des avonds bang
voor een wuivende boom

en sluit het raam te hecht
om nog iets te verstaan
dan wat de kamer zegt,
nergens vandaan.

De muren hebben veel
boeken en stof, ik loop
met een brok in mijn keel,
tot ik de pen indoop.

DAGINDELING

Een sober, stil ontbijt om kwart voor negen,
dan het bedachtzaam proeven van lectuur;
de geur der koffie tegen elf uur
maakt soms het hart van overvloed verlegen.

Des middags: dromen dat men is genezen
van zijn verleden, daarna het getuur
op lettertekens die geen vriend of buur,
laat staan een vreemdeling zal willen lezen.

De avond is een vrouw met zachte borst,
men leunt aan haar en hoort de wereld zwijgen,
de tijd is oud, er is veel bloed vermorst.

De hand die op de dingen vat wil krijgen,
vindt enkel woorden en voegt ze tezaam
tot het symbool van een verloren naam.

DE NACHT IS DIEPER DAN VOORHEEN . . .

De nacht is dieper dan voorheen.
Weer gaan wij met elkander
tegen het morgenlicht slapen,
lichamen zonder geheugen.

De warmte van haar hand wordt steen
in mijn hand die haar niet kan redden.
De sterren in het duister staan alleen.

Ik heb haar liever dan mijn eigen hart.
Ik voel de nachtwind door de kamer dwalen,
over de heuveltoppen van haar zacht,
nauwelijks te vernemen ademen.

SLAPEN

Haar hoofd slaapt aan mijn schouder. Het is nacht.
Ik hoor het stuwen van haar ademhaling,
een golfbeweging die de wereld draagt.
Ik zie de vliezen van de vensterruiten,
waartegen het gewicht der duisternis
staat opgehoogd. Het is een angstig heil
dat mij in deze kamer blijft gespaard.

Zij heeft zich in haar slaap te loor begeven
en komt eerst met de morgen aan het licht
als een verwonderde, met nieuwe ogen.

Dat ik haar nog hoor leven, is geluk.
Wanneer ik opsta, volgt dit slapen mij
als verre wind, totdat de avond daalt.

SMEEKBEDE

Kinderen die men opwekt, nieuwe ogen
in oud en eeuwig licht; zij zijn verbaasd
om hun geschapenheid; zij houden hoge
stemmen geopend, waar het licht in wordt weerkaatst.

Als zij hun kleine hoofd te rusten leggen,
warm in het donkere fluweel
der nachten, ademende sterren,
dringt zich een eenzaam spreken naar de keel,

een taal zoals een god zou kunnen uiten,
die wanhoopt aan zijn eigen macht
en toch het leven aan zijn hart wil sluiten,
wijl het naar onvergankelijkheid smacht.

DE LAATSTE DEUR IS TOEGESLOTEN

De laatste deur is toegesloten,
het huis is tot de nacht gereed,
de hemel heeft het met zijn grote
blinkende sterrenlucht omkleed.
En ijler wordt het ademen
dat binnen deze ruimte gaat,
een vogel die nog niet kan dalen,
hoewel het licht hem reeds verlaat.

De vensters houden klare vakken
tegen het glanzend duister aan,
een boom doorweeft hen met zijn takken
en doet geprevel opengaan,
dat in de kamers rond blijft dwalen
totdat een dieper slaap ontbloeit
en ook het laatste ademen
volkomen met de nacht vergroeit

MORGENLICHT

De ramen gaan open, het kleine huis
opent zijn ziel naar de jonge dag
en vangt de geuren en het wit gesuis
der stilte, nagebleven van de nacht.

Het ademt in de kamers, steen en hout
bewegen in hun innerlijk; het licht
dat in de stof zich een gestalte bouwt,
brengt leven en vergaan in evenwicht.

Ik loop langzaam van raam tot raam,
van horizon tot horizon,
een door het morgenlicht omarmde.

De dingen hebben nog geen naam,
zij staan zo koel en eenzaam in de zon
als eer de mens zich over hen erbarmde.

LOPENDE

Lopende naast een vrouw
onder het zeegeruis,
vier voeten in het blauw
licht van het wereldhuis.

Sluiers van gedachten drijven
heen en weer op de wind,
mijn lippen willen open blijven
op wat geen doortocht vindt.

Haar stem daalt en stijgt met haar schreden;
ik weet de dag niet meer:
eeuwen en eeuwen geleden
zonk die stem in mij neer.

Er is geluk noch hoop,
enkel aanwezigheid
van licht waarin ik loop
op bergkammen van tijd.

LIEFDE

Liefde is anders dan voorheen,
het hart blijft willig, maar het vlees
wandelt in wolken van gedachten
en droomt de beelden na van jaren her,
toen elke spelevaart een paradijs bereikte,
lippen en handen in een ommezien
zich met hun sterfelijk geluk verzoenden.

Dat is voorbij – het water van de tijd
ligt breed en helder in de middagzon;
vrouwen zijn smalle wonderen van huid
en ogen; met een stille vlam
van onvergankelijkheid in het haar
bewegen zij zich op het spiegelvlak
der dagen, en de hand die reiken wil
tast zich behoedzaam verder door het licht,
opdat de vorm in stand blijft, het geheim
der levenden de vreemde glans behoudt
van in geen eeuwigheid verstoord te worden.

HAAR MOND

Haar mond heeft nog de bloedkleur van de tijd,
maar door haar ogen jagen reeds de bleke
nevelflarden der waanzinnigheid.

Haar barre stem en handen smeken
verlossing van een lijden, dat maar nauw
begonnen is; het dwingende herhalen
der angsten drijft haar uit de dalen
de toppen toe van een versteende kou,
waarin zij eeuwenlang zal moeten rusten
met dode, stille ogen zonder grond,
een niet meer aan te randene, een uitgebluste
boven haar willoos ademende mond.

DIE ANGSTEN . . .

Die angsten van haar wezen,
die rode golven pijn,
waarin zij wentelt,
niet te genezen.

Ik voel het kreunen in mij dringen,
dat aan haar lijf ontwelt,
ik zie de wereld huiveren en wringen,
waardoor haar adem snelt.

Ik leef haar nachten na tot op de gronden,
waar sterren zijn verteerd tot gloeiend puin.
Ik houd mijn handen op haar wonden
die nimmermeer te dichten zijn.

HET HUIS DER GEESTEN

Het huis der geesten. Witte gangen schuiven
langs mijn gestalte die haar pijn verbijt.
Achter een venster wicken grijze duiven
verloren in een hemel, leeg en wijd.

Zwijgender nog wordt alles bij het klimmen
de trappen op naar verder, zwarter sfeer.
Bij elke schrede sluiten zich de kimmén
nauwer om mijn wanhopige verweer.

De deuren met hun gepolijste vlakken
staren mij strak en als afwezig aan.
Ik moet mijn ogen even laten zakken,
te diep dringt deze blik in mijn bestaan.

Ten halve afgewend lees ik getallen,
cijfers waarachter brandend leven slinkt
tot koude angst, die ook nog moet vervallen
tot as, al eer het laatste licht verblinkt.

Mannen in koele, zuivere gewaden,
de ogen achter helder brilléglas,
passeren zwijgend; hun gedachten waden
door velden gruwelijk van misgewas.

De laatste deur, mijn voeten blijven dralen,
een wilde stem springt open aan mijn oor.
Ik kan niet verder, in mijn ademhalen
klinkt diep en onweerhoudbaar snikken door.

En toch, ook deze stap dient weer geschreden,
een afgrond toe, die telkens dieper schijnt.
Verwoed druk ik de deurknop naar beneden,
de mensenwereld wankelt en verdwijnt.

NACHTWIND

Nachtwind – dit maakt herinneren
tot kreunend zich terug/
wenden naar wat daar eens
in bloed stond uitgedrukt.

Warme glansmeren van ogen,
waarin mijn leven duizelend
de schepping tot haar grond
van lust en pijn doorzag.

Lippen die wit werden van koorts,
armen die wolken vuur
bijeenvoegden in nachten,
stroombedden blind van dorst.

Het slagveld waarop wij
ons wedervonden: hemel
en tijd dooreengestort,
puinhoop van nacht en licht.

MET HAAR VERGETEN STEM . . .

Met haar vergeten stem begint zij weer
de avond te doordringen, er ontstaat
beweging in de bomen, stenen trillen
van angst, lippen onzichtbaar
houden zich dicht om het niet uit te schreeuwen;
de ogen van de vensters worden droog
en brandend, gaten wit en zwart
verraden overal de blinde vingers
der pijn, die eenmaal hebben rondgestoken
in de versteende huid der atmosfeer.

Er kruipen handen langs de grond,
wentelend houdt een lichaam daar
zijn kreunen in, dat toch niet wordt verstaan.

WAAR GAAT HAAR LICHT NOG OM . . .

Waar gaat haar licht nog om? Ik weet niet meer
hoe het bewegen in haar voortbeweeget,
of er nog hemel in haar ogen staat
en zonnewarmte in haar open mond;
of zij nog woorden tot de avond zegt
om zich te redden voor het zwarte vuur
dat achter haar bewustzijn woeden ging
wanneer de dag verviel tot blinkend puin.

Ik ga de nachten binnen zonder dat
ik het gemartel van haar leven hoor
rumoeren in de blinde atmosfeer:
snikken en kreunen halfgesmoord, het dof
gehamer van haar vuisten op de muur,
voetstappen op de koude grond, een gil
die openwaait en kantelt als een vlam,
gordijnen, ramen losgerukt, de wind
die uit de einder toestroomt als een zee,
en eindelijk het neergestorte lijf,
een trillende ruïne, waar de mond
dwaas en vergeefs in openstaat, een put
die droog en dorstig zelf naar water snakt.

Soms in de nanacht houd ik mijn gezicht
tegen de stilte van de tijd omhoog
en luister of haar leven nog geschiedt,
maar nooit dringt er iets anders tot mij door
dan blanke wind, van haar bleef mij geen spoor.

DOODSSTRIJD

Gij zijt weer die gij waart,
haren en ogen zwart,
een losgebroken paard,
blind in het toom verward.

Gij stampt de sterren los
uit de granieten grond,
tотdat, een stervend ros,
er schuim brandt op uw mond.

En neergestort verneemt
gij nog de angst der zee
in uw verslagen bloed,
aleer gij met een schreeuw
uw eigen dood ontmoet
en steen wordt tussen steen.

UITTOCHT

De moordenaars bevalen uw vertrek.
Het was een dodelijke voorjaarsdag,
geen wind, geen blauw, een donker wolkendek
dat laag en dreigend op de stilte lag.

De trein stond klaar; als stukken wankel vee,
met ogen door een verre pijn ontzet,
werdt gij geladen, terwijl ginds de zee
volhardde in haar murmelend gebed.

Er stonden vage handen in de lucht,
maar voor uw ogen werd de tijd reeds blind,
wie kent zijn vrienden in de laatste nood?

De horizon verzwolg het treingerucht,
een enkel hart was u nog welgezind,
terwijl de stoom uw eeuwig afscheid float.

SOBIBOR

Tussen de aarde en de hemel staan
als oerdieren de ovens van de dood.
Zeshonderd mensen, uit het licht vandaan-
geranseld, houden het wanhopig rood
van hun gesperde mond naar het vergif,
dat als een wolkbreuk door de ruimte stoot.

De honderden, met krampend middenrif,
draaien hun armen in de stiklucht rond
en gillen zich de aderen kapot.
Dan hangen zij, met nog gapende mond,
gestorven om elkanders strot.

DODENLIJSTEN

Dit zijn de namen der vermoorden,
mensennamen die een snik
loslaten als ik hen oplees
van het zwijgend papier.

Mijn vingers liggen hard en wit,
vreemde getuigen, aan de rand
der ontoegankelijke stilte
die hier kolomsgewijs is saamgedrongen.

Mijn ogen lopen door de rijen
der dodenlegers en herkennen soms
een naam waarachter een verglaasde blik
een lichtsein poogt te geven.

Of ook, zij stuiten op getallen die
niet meer dan maanden in hun armen klemmen:
een kind ligt daar vernietigd in het woud
van cijfers zwart op wit.

En daarom enkel, om de kinderlippen
wier kreet onder een ijslaag is verstikt,
ervloek ik wat er in de wereld rest
aan leven dat hun pijn niet kennen wil.

WOLKEN

Dat ik u liefheb en niet meer bereik.
Overal stiltten die elkaar ontmoeten
en wolken langzaam lopende in stoeten
als rouwbedrijvenden achter een lijk.

De bronzen klokslag van uw naam dreef weg
naar ondergangen, nooit te achterhalen,
hoewel ik steeds weer door de nacht moet dwalen
en met verloren stem uw leven zeg.

In elke spiegel, elke steen
gaan mij de vlammen van uw ogen open.
Ik zelf schud een hardnekkig neen
tegen de wanhoop van dit hopen
en wend mij af en zie de wolken lopen
als schimmen achter schimmen heen.

ANGST

Jij, de uit verwilderd licht bestaande,
de hartstochtelijke van voorheen,
als een onweer door mijn leven gaande,
bent een steen geworden tussen steen,
of een ster, een zwarte, uitgegloeide,
die ik in geen nacht meer vinden zal,
als ik voortwankel in mijn vermoeide
waanzen onder de brand van het heelal.

Ik kan niet zonder jou, ik moet wel vluchten,
maar waar ontkom ik aan je dood geweld?
Mijn voeten wekken overal geruchten
wier schrik als vlammen door de grassen snelt,
en zelfs tot in mijn slaap zie ik de luchten
door een niet uit te roeien angst ontsteld.

HET BLOEDSPOOR

Het bloedspoor van haar dode mond,
het hoog, wanhopig sterrensein.
Ik loop de avondstraten rond,
ik kan niet langer levend zijn.

Ik moet te loor gaan in de grond,
ontruikt aan elk besef van pijn,
eer ik het bloed stelp van die wond,
die donker brandende fontein.

O waanzin die mij verdersleurt,
de allerlaatste straten door,
tot ik het zeegedaver hoor,
tot ik, verwilderd en verscheurd,
de wereld peil tot op haar grond:
een kille, doodgebloede mond.

ONTBIJT

Morgen is zwaar, de nacht kan niet zwichten,
in alle vensters brandt het duister voort.
Ik wankel tussen geschonden gezichten
en stemmen die geen mens meer heeft gehoord,
toen zij hun hopeloze angst verlichtten.

De tafel staat gereed en ik zit aan;
door een verwoeste wereld reiken
mijn handen naar het brood; ergens vandaan
waait mij de koude aan van zoveel lijken,
dat ik haar als een glazen muur zie staan.

Ieder gebaar verraadt mij, elke beet
stoot op een steen waarin een stem verging;
eerst zijn de teugen die ik drink bloedheet,
maar in mijn darmen woelt herinnering
die achter elke hitte doodskramp weet.

En hongerend, met mijn gelaat
het volle zwijgen toe der zomerbomen,
verbergt de hemel mij zijn hard gelaat.
Er is geen aftocht meer, geen onderkomen
dat tegen deze wanhoop baat.

IK KAN HET NIET VERDRAGEN . . .

Ik kan het niet verdragen dat hun licht
is uitgestampt, dat men hun ademkracht
vermorzeld heeft, dat in een zwarte put
het puin van hun gebeente overnacht.

Nooit wijkt meer uit de achtergrond
van mijn gehoor het slepende geluid
van voeten met doodsangst bezwaard;
wanneer ik zwijg, schreeuwt de aarde het uit
van pijn die door haar ingewanden vaart;
als ik mijn ogen dichthoud, vlamt in oog
en mond van duizenden het noodvuur aan
en zie ik kinderen met trillend lijf
tegen hun wankelende moeder staan.

Het wijkt niet meer: na zoveel jaren
gloeit ieder nachtbegin nog van hun pijn
en kan ik het verleden slechts bedaren
door zelf als een vernietigde te zijn.

HAAR DOOD

Nooit was de hemel zo besterd
als toen haar licht gebroken werd
en zij met ademloze mond
verrees tegen de horizon.

Haar armen schenen nog de gloed
te houden van wanhopig bloed,
zo hemelhoog stond één moment
hun stomme smeken overend.

Dan sloeg zij, willoos als een steen,
diep door de blinde ruimte heen.
Boven het duister van haar dood
hing vaag en bleek het avondrood.

MIST

Het dorp wacht nog hun wederkeer,
zee hult de grenzen in haar mist
en weeft legenden van weleer,
waarin hun doodzijn wordt betwist.

Het hart bloedt met de avond neer.
Weer heeft een dag zich vergewist
van hun verlorenheid en weer
doorbrandt het zeegeruis de mist.

Door alle oude straten gaande,
omwaaid en avondlijk als ooit,
houd ik nog eens hun leven staande.

Angstiger werd een schepsel nooit
dan dwalend door een late mist
die elke zekerheid betwist.

ER IS EEN LICHT GEWEEST

Er is een licht geweest. Voorbij
zijn nu de stilten waarin dat wit
schijnsel zich opende, voorbij
zijn de gelaten der gestorvenen,
die eenmaal door het midden van de dag
geschreden kwamen in hun eenzaamheid,
als trage maaiers door de zomervelden.

De ogen van de tijd zijn hol geworden,
er vallen zwarte gaten in de dagen;
het waait er zo erbarmelijk doorheen,
dat men de koude niet meer af kan weren.

VREEMDE WINDVLAGEN

Vreemde windvlagen lopen door mijn leven:
herinneringen, stemmen van weleer,
vergeten dromen die bijwijlen weer
tegen het lichtscherm van de nanacht beven.

Woorden als vogels naar de kim gedreven
storten na lange jaren in mij neer
uit hemelen die tot een doodstil meer
bevroren stonden, wijd en onbeschreven.

Ik prijs mijn dagen niet meer voor de nacht,
te zeer heugt iedere minuut de pijn
waar duizend dagen in zijn omgebracht.

Ik loop te aarzelen boven mijn voeten,
telkens doorvlaagd van een verloren sein
uit ogen die ik nooit meer zal ontmoeten.

LICHTSPOOR

Lichtspoor van ogen, buiten het bereik
der zinnen, een onzichtbaar sterrenpaar
achter de ruimte, dat ik elke nacht
voel trillen in de holte van mijn hart.

Hoe diep besef ik de verlorenheid
van het voorbij, nu de avond zich
met lange vlagen eenzaamheid
rondom het huis beweegt.

Ik ben nooit zo nabij geweest
aan wat zijn sterfelijkheid niet meer
bezitten kan en nu vanuit de dood
mij zijn vergeefse heimwee overlaat.

TWEEVOUDIG STERVEN

De nacht zegt het mij aan,
het zwarte hemeldoek:
de ogen zijn vergaan,
wier warmte ik nog zoek.

De kracht is uitgebrand,
die eens te trillen stond
diep in een stem, een hand,
het zwijgen van een mond.

De lanen van de nacht
houden hun armen dicht
over een dood gelaat,
dat door het morgenlicht
nogmaals wordt omgebracht
en nergens meer bestaat.

OM U . . .

Om u hoor ik de tijd nog aan:
stilstaande voeten in het blauw
vuur van de avond, onbewogen monden,
waarin zich pijn tot weemoed heeft verzacht;
de armgebaren van de wind
door de verlatenheid, taal die geen woorden,
slechts huiveringen wakker roept.

Om u hoor ik de angst nog aan:
het leven dat zijn droom niet kan belijden
en oog in oog met de vergetelheid
om uitstel vecht.

WAT LICHT IS . . .

Wat licht is weten wij niet,
wat duister is gaat elke nacht
met handen en voeten in ons te keer.
Het kussen onder het woelende hoofd
wordt klam van angst en moeheid;
de kamers in het huis zijn vol geloof
van niet-aanwezigen; in elke plank
kraakt leven dat voorbij is en nog steeds
naar stof blijft tasten om gehoord te worden,
en licht te voelen waar ook wij
niet meer in kunnen wonen.

Wisten de doden maar dat wij
ons leven moeten richten naar hun angst
en dat de mantel van de tijd
om onze lichamen dóorschijnend is geworden,
een waas van nacht en wind.

HOE DONKER . . .

Hoe donker is mij uw gelaat geworden,
diep ligt het ingevroren in het steen
van oude jaren, de wind roept hol
door het verweerde labyrint der stilte;
alleen de hunkerende ademtocht
van mijn verdriet vindt somtijds nog de weg
naar waar van uw ontwaken leven
iets na te trillen schijnt, een stem
die zonder klanken rondtast in de lucht.

VERGETEN MOET IK...

Vergeten moet ik hoe de nacht
met wolken op hen neerviel,
hoe in hun longen zich de lucht
met stenen heeft verzwaard.

Ik kan de morgen niet meer aan,
schreeuwend uit lege keel,
dat weer op zoveel mensenpracht
mijn voeten zullen gaan.

Mijn ogen zoeken tevergeefs
een schuilplaats voor hun angst,
het levend weefsel van geen hand
sluit ooit die gaten af.

Er moet een grond zijn, dieper dan
de keelholte der pijn,
dieper dan onder jaar en dag
zij weggestoten zijn.

DE NACHTEN VAN WELEER

Water, zeg ik soms, alsof de klank
het stromen op kan roepen van weleer,
de helderheid der zee, de hoge wolk
van stilte die zich in het huis
der avonden verzamelde;
en gij en ik, de kleine wandelaars
voor het gelaat van een bezweken god,
zwijgen verwisselende tegen woorden
en woorden tegen zwijgen – hoe zou weer
van dat geheim de ruimte zich vervullen,
nu de ruïnes van zovele jaren
boven de einder staan, hoe zou
een stem het zwijgen kunnen achterhalen,
waartoe gij plotseling met lijf en ziel
vervallen zijt? Er is in mij
geen licht genoeg meer om ook maar één vonk
te redden uit de nachten van weleer.

TUIN

Eens, lang geleden, liep zij in die tuin,
terwijl haar lippen morgengeuren proefden.
Het woei voorzichtig door de volle kruin
der bomen, waar de rijpe zomer toefde.

Te vele zomers zijn te niet gegaan
op deze grond, haar tred is overwoekerd
en nimmer vangt de morgenwind meer aan
zo teder naar een mensenmond te zoeken.

Luisterend in het zwijgen van de nacht,
hoor ik opnieuw tussen de bladeren
haar jonge heldere gestalte naderen
in ruisen dat tot huiveren verzacht.

De stilte sluit zich waar zij heeft geschreden,
of achter haar de tijd wordt afgesneden.

HAAR STEM

Somwijlen beven eensklaps in de nacht
de vensterruiten onder een gewaai
dat door geen zintuig valt te achterhalen.

Zo, tussen waan en werkelijkheid in,
beweegt in het heelal de fluistering
van haar verloren stem.

LICHT

Ginds zijt gij en uw mond houdt vuur,
en de dagen rennen in witte kleren,
en witter dan wit is het middaguur
waarin de lichtvogels uw lijf omscheren.

Gij houdt uw leven staande aan de muur
van gloed, gij doet de winden keren
rondom uw middelpunt; wit en azuur
laat gij de tijd in u zichzelf verteren.

Voetsporen naar de nacht, de gouden prenten
der stilte gaan met u de schemer door;
de bomen wachten tot gij hen bereikt
om op hun duisternis het licht te enten
dat tot vergetelheid in u bevroor
en thans uw leden als een mist ontwijkt.

BEWEGING

Mensen die mij nabij waart, warme monden
waar dag na rijpe dag op is verbloed,
ik heb de innigheid niet weergevonden
die met uw adem mij is toegevloed.

Ik kan niet meer zo diep in ogen schouwen
dat ik mijn sterfelijkheid zie volmaakt
tot een geheim waar hemelen in blauwen,
een einder waaraan eeuwig licht ontwaakt.

Dat is voorbij – ik breid mijn handen uit
over de wereld, maar gij zijt er niet;
een vreemde wind strijkt langs mijn vingertoppen.
En nog droom ik dat zich de nacht ontsluit,
er een beweging in haar grond geschiedt
alsof uw dode hart opnieuw ging kloppen.

AVONDWINDEN

Er zijn de avondwinden, lange dieren
met schuifelpoten door het struikgewas
der duisternis en ademende flanken,
die langs de hoeken schuren van de nacht.

Ergens moet het heelal nog diepe baaien
bezitten, waarin wind en duisternis,
als moegestreden minnaars ingeslapen,
glimlachen naar een argeloze dood,
en grote vogels aan de waterkant,
als bomen huiverende in hun veren,
hun verticale eenzaamheid doorstaan.

EIND VAN DE ZOMER

De zee draagt haar stem naar het huis,
de schalen van de kamers lopen vol;
er is geen zomer meer, de huid der aarde
wordt zilver in de grote najaarswind;
de muren, met het donkere getal
der boeken, zien mij aan als mensenogen;
en ik sta op, bewegend in het licht
dat zich heeft uitgespaard voor dit moment
van wederzien, dit huiselijk geluk
in een tot nacht vervagend universum.

NACHTVOGELS

Nachtvogels hangen onbewegelijk
in mij te staren, donker ogenvuur
dat doordringt in de gronden van mijn hart.

Soms, langs de straten gaande, weet ik niet
of tijd en licht mij langer zullen dragen
dan de seconde die mijn voet doorschrijdt.

Ik poog mij aan de grenzen vast te houden,
die ergens moeten liggen in het wit
der atmosfeer, ik voel mijn voeten glijden

onder mijn lichaam, ik verhef mij weer
en zie de vogels in mijn schedel hangen
met donker ogenvuur, diep in mij neer.

VERWEER

Snel, door de woorden heen,
stoten naar de nachtrots van het zwijgen,
waarop de schepping rust;
het hart niet meer geloven en de hand
vergeten laten dat zij ooit
naar vleugels heeft gesnakt;
en in de ogen de herinnering uitwissen
aan spiegelende zeeën, bomen vol
bewegend licht; de voeten schrap
tegen het ritme dat hen al te lang
tot renboden des hemels heeft gemaakt.

SCHEPPING

De nachtzeë ritselt met haar sluiers,
de wind geurt naar de eerste scheppingsdag,
het licht der ogen is nog ongeboren.

Ik kan mijn arm verleggen als een god,
verborgen stemmen door elkander schuiven,
de snaren spannen van het instrument
der hemelen, behoedzaam met mijn hand
de vormen voorboetsen van de tijd.

En dan, terwijl de slaap mijn leven uitwist,
zal zich een morgen openen die mij,
ontwakend, zal doen huiveren van vreemdheid.

DILEMMA

Ik moet mijn vrouw en kind te eten geven;
de poëzie is een wankele grond;
daarop houdt zich geen sterveling in leven,
want waar het hart regeert, ontbeert de mond.

De dichtkunst heeft mij uit de tijd verdreven;
nu loop ik hulpeloos de muren rond
der wereld die het hart heeft afgeschreven
en stenen bouwt waar eenmaal ruimte stond.

Eenzelfig tast en klopt mijn hand, ik hoop
nog steeds het levend water op te wekken,
dat sluimert in het lichaam van de rots.

Ik durf naar vrouw noch kind te zien, ik loop
hardnekkig kringen om de tijd te trekken,
geslingerd tussen hunkering en trots.

DE DICHTER

De weemoed is het, die de dichter maakt,
het balanceren tussen tijd en droom
in vage dronkenschap, de schemerstaat,
doortrokken van een nachtelijk aroom.

Dan wordt de hand wel langzaam meegetroond
door de bewogenheid van het gemoed,
een woord, een kleine sneeuwvlok taal, ontdooid
tot een warm opgewelde druppel bloed.

Reeds valt de vorst weer in, al houdt het raam
nog sterrenbundels in zijn vierkant vast
en blijft het eenzame gelaat der maan
uitzien naar reisgenoten door de nacht.

ROSKILDE

De kerk: er liggen dode koningen
met strakke neuzen in de lucht geëet
en onder het steen houden hun woningen
een handvol stof vast, een beschaamde rest,
waar geen toerist zijn waarheid aan zal wagen;
men loopt op zachte voeten door de tijd
die stilstaat, muren en ramen dragen
het vredig stempel der gestorvenheid.

En buiten, als een schuimspoor in de wind,
hangen de klokkenklanken die zich traag
verspreiden boven de leizwarte fjord.
Het stompe snuitwerk van de autobus
begint te grommen, terwijl een vlaag
zonlicht de kerkramen verblindt.

TIVOLI KOPENHAGEN

De Deense meisjes hebben warme monden,
waarmee zij onder de gepoetste maan
van Kopenhagens kermis staan
te wachten tot hun vruchtvlees wordt geschonden.

En mannenogen reiken naar de ronde
weelde van hun geschapenheid en gaan
tastende uit het zichtbare vandaan
en blijven rusten in de levensgronden.

De kermis raast, de gokkers gooien
munten als witte schijven vuur,
en in het achterland rukt de natuur
de tralies los van alle kooien,
opdat de lichamen hun kracht verstrooien
in de verlatenheid van het azuur.

DENEMARKEN

Dit is een land voor eenzamen, het licht
opent zijn vleugels langzaam in de wind
en strijkt de laatste schaduwen van woorden
uit het geheugen weg.

Wie in de baaien zijn gelaat
poogt weer te vinden, houdt alleen het blauw
der stilte over, die tot aan de grond
der wateren beweegt.

In dorpen zien u mensenogen aan
met de verwondering van een geluk,
dat op de grenzen der vergetelheid
te peinzen gaat.

De late middag is het goede uur
van dralend waaien; boven fjorden stuwt
nog eens de hemel al zijn kudden
ter poorte uit.

Daarna de avond, ruimte zonder tijd,
het grote evenwicht van angst en rust;
nachtvogels roepen om een wederwoord,
dat niemand hun kan geven.

De jonkheid danste op de boulevard;
jurken en pantalons
omstrengelden elkaar
onder wiegende lampions.

Door stortbuiën muziek
schoven de vormen heen en weer;
de zee draafde melancholiek
als een oud paard op en neer.

Metalen luidsprekerstemmen
gorgelden boven het tumult,
en ook de nacht zat in metalen klemmen
en werd kapotgebruld.

Papieren bloemen, limonadeglazen,
geur van augurk en aal
de bolle buiken van de spullebazen,
zij waakten allemaal

tegen de wereld die met sterrenvuur
en zeegeprevel
rondom het feest stond als een muur,
een donkerblauwe nevel.

Onder de trappelhoeden van de schare
zuchtte de ziel
der straatstenen die weerloos waren
voor drift van teen en hiel

en die toch eens door sterke handen
aandachtig waren geplant,
met wangen die van leven brandden,
in hun smal bed van zand.

Maar er was deze nacht geen genade,
alleen jolijt.
Zelfs wie elkander op de voeten traden
hadden geen spijt.

De laatste feestgangers die huiswaarts tolden
sloegen nog lang en wreed
tegen het bekken van de uitgeholde
nacht die zijn pijn verbeet.

SEPTEMBER AAN ZEE

September legt de straten weer gereed
voor overwinteraars, zij zijn opnieuw
een handvol stuifsel in de westenwind
en daarom diepgelovigen: men kan
de aarde niet liefhebben in het gedrang
van hen die samenzweren om geluk
en vechten met het spotbeeld van de zon,
om eindelijk de angst gelijk te geven
en met de laatste hoop op zomer om de hoek
van het seizoen te loor te gaan.

Die overblijven, zien het spoor
der trappelvoeten in het zand vervagen,
gordijnen toegeschoven, waar zolang
een wak geopend stond naar licht dat nooit
is doorgebroken. Nu de zomer sterft,
kan elk weer in de spiegel van de stilte
zijn eigen wezen zien ontstaan,
het hoofd vooroverbuigen naar de stem
die niets belooft dan leven tot de rand
van de vergetelheid, onscheidbaar samenzijn
der elementen wind en ademhaling.

HERMAN GORTER

Herman Gorter, waar in de stalen nacht
van het heelal dwaalt nog een vonk
van uw geladenheid, een krachtcel die
vibreren bleef zoals gij eenmaal hier,
op deze aarde die uw lichthuis was,
van hoofd tot voeten in uw eigen kracht
geademd hebt?

Sinds mij uw stem geopend werd,
heb ik zo menigmaal van dag of nacht
de stilte afgeluisterd om de vlam
van uw aanwezigheid te voelen meebewegen;
want gij hebt uit de kernen van de taal
een vuur geslagen, zo doorzichtig als
een met de ogen te doorgronden zee,
een ruimte, wemelende van de dans,
de hoge dronkenschap der elementen.

Zo vorstelijk heeft nimmer in dit land
een mens met één gebaar de ademtocht
der wereld bij zijn wezen ingelijfd,
de schepping als zijn eigen daad gesteld.

En daarom wil ik, mij verdiepend in
het zwijgen van de hemelen, naar u
mijn zinnen rekken: of uw stem daar niet
bewind bleef voeren en als licht verschiet.

CONGRESGANGER

Ik was daar in het bezige gezelschap
van mensen, aangejord tot het verbouwen
der samenleving, en ik zag hen doende,
bouwmeesters, metselaars en timmerlieden,
en boog het hoofd en zocht de fundamenten,
nieuwsgierig en bezorgd; ik vond alleen
mijn beide schoenen die daar eenzaam stonden
ergens op aarde, ik vernam
als wind het reppen van de vele voeten,
geestdriftig naar de toekomst onderweg.
Ik wou wel meegaan, ik geloofde ook
in morgenstonden met vergulde monden
en armen die een brug van liefde slaan;
maar toen ik opkeek was het al te laat:
ik had een ogenblik niet meegeleefd
en reeds was ik een eeuwigheid ten achter.

AUTOTOCHT

Een dame van een vijftig jaar,
zij houdt haar handen aan het stuur,
de heuvels hebben donker haar,
ik ben haar onbewogen buur.

Het land is warm en vol gevaar,
de slingerwegen der natuur
wijzen als kromme vingers naar
de zwarte stookplaats van het vuur.

Nog hangt de middag vlaggen uit,
maar reeds drukt zich een vroege nacht
tegen het blinkend oog der ruit.

Ik weet niet of haar lichaam lacht,
ik houd het nauwelijks meer uit:
de motor zoemt zo ver en zacht.

HET KLEINE PAARD

Het kleine paard
de vaart der haren
van nek tot staart
de benen met hun snaren
van trilmuziek
de bruine oogpoelen diep
in de grond van het licht
de zwarte luchtgaten
neus en lippen laten
de stilte dicht.

KUSTGEBIED

De hemel is hier een zeearm,
blauw en wolken stromen dooreen,
meeuwen waaien krijsend heen en weer,
water hamert op het trommelvlies der kim.

Ergens landinwaarts de afgeplatte
huizen tussen bulten zand,
helmbossen in afweerhouding
tegen de gehoornde wind,
het ontvleesd gebaar van bomen,
zwart en zout, onder de nacht,
die hen altijd weer verslindt.

LENTE

Het is lente, met de grote vlagen
wit en blauw adem ik mede
en voel de onderhuidse knoppen zwellen.

Er is leven, dieren vluchten
de morgenhellingen der dagen op
en rennen door de hoogvlakten van licht.

ZOMER

Meisjes gaan, nu het zomert,
minder verlaten, zij hebben monden
van dromend vlees en haren, waar de hand
der winden verrukt in rondwoelt.

Op het wijde land van de middag
kan men hun benen zien boven de horizon,
alsof zij uit de onderaardse zee
der wolkenlucht zijn opgestegen
en nu het licht gaan maaïen, dat nog nooit
zo rijp geweest is als in hun gebaar.

HERFST

Windvlagen met het hees geluid
der herfstigheid belegeren de stilte,
zij slepen vaandeis langs de vloer der aarde,
zij slaan met grote handen in de bomen,
zij zetten hun schouders onder de zee.

En alle ramen waar de tijd door uitzielt
zijn met het licht des ouderdoms bespannen,
een zilveren vlies van vermoeidheid en weemoed,
dat hun een innerlijke glans verleent.

WINTER

De mond van de koude heeft dorst,
onder zijn gehemelte verdort
de aarde, elke porie
een stenen barst.

Windstilten verzamelen zich tot een nacht
die niet meer ademhaalt, angsten bevroren
tussen de korte vuurval in het westen
en morgenlicht dat tanden slaat
in spiegels ijs.

GRONDWERKERS

Grondwerkers in de trein. Hun knoestig leven
rust met twee handen op een spadesteel,
hun hoofd hangt in een wolk van slaap te beven,
de wind gaat op en neder in hun keel.

Enkel hun kleding houdt de aarde wakker,
seizoenen hebben zich daar botgevierd,
er kleeft nog levend bloed van hei en akker
aan schoenen die als traag en zwaar gediert'

te rusten staan. Het late licht der ruiten
schommelt geduldig met hun hoofden mee,
en trouwens heel de wereld die daarbuiten
haar adem opent is met hen tevrede.

VROUW BIJ AVOND

De avond heeft haar mond gesloten,
zij wordt zichzelf niet meer gewaar,
sterren en steen houden hun grote
samenspraak zonder angstgebaar.

Wie door zijn haar strijkt voelt het schuimen
der zee en luistert naar de wind
die ergens aan de kim zijn ruime,
eeuwige armslag wedervindt.

Zij denkt: een mens, een nacht... Haar handen
rusten als kinderen in haar schoot,
het licht staat wit tegen de wanden.

De doden zijn zo bleek en dood,
men moest hen snel kunnen verbranden,
lang voor het eerste morgenrood.

HET WORDT DAARBUITEN NACHT...

Het wordt daarbuiten nacht, ik weet het wel.
De aarde balt haar laatste krachten samen
om zich te niet te leven in een spel
van bloed en vuur dat alle hemelramen
voor eeuwen met een roetwolk zal beslaan.

Maar nimmer kan een chaos blinder wezen
dan die ik hier en nu reeds moet doorstaan
telkens wanneer miljoenen ongenezen
wonden als ogen aan mij opengaan
en ik de put der wereld zie ontsloten
in heel zijn zinneloze duisternis
en aldoor nieuwe ogen zich ontbloten
waarin het licht tot steen ontluisterd is.

Laat het atomen regenen, het rood
der morgens zal op andere planeten
zijn spel hervatten met dezelfde dood
waarvoor wij hier geen redding weten.

VOOR HET NOODWEER

Links en rechts verzamelen de kimmen
noodweer. Wij bewegen in een streep
zilver die tot poolijs gaat verglimmen.
Reeds neemt ons de koude in haar greep.

Wij bestrijken nog eenmaal de dingen
met een blik die heilig spreken moet,
eer de ramp die naar ons op komt dringen
doodsangst uitzaait in ons bloed.

En wij leggen op het warme leven
onzer kinderen een smalle hand
die zichzelf de pijn niet kan vergeven
der ontroering die haar overmant.

MEER DAN VOORHEEN . . .

Meer dan voorheen versta
ik in het schrijden van de wind
vergeefsheid en vergetelheid,
twee evenwijdige adembanen
van niets naar niets.

En nochtans heb ik nooit zozeer
de wereld als mijn huid ervaren,
het levende omhulsel van de kracht
die mij van hoofd tot voeten voort doet gaan,
een minnende, een nimmer uit te putten
gelovige in wat de dagen één voor één
als vuur bezwijken doet.

INHOUD

5	Nocturne
6	Nachten
7	Sabbath
8	De Onaantastbare
9	Wintermorgen
10	Uittreding
11	Stilte
12	Ontwaken
13	De avond had een mond van rouw...
14	Morgen
15	Dagbegin
16	Er gaat wind voorbij...
17	Ontmoeting
18	Evenwicht
19	Avond
20	Mijn Lief
21	Verrukking
22	Het Vergeten
23	Wintermiddag
24	Een ander mens
25	Huwelijk
26	Vermoeid
27	Dagindeling
28	De nacht is dieper dan voorheen...
29	Slapen
30	Smeekbede
31	De laatste deur is toegesloten...
32	Morgenlicht
33	Lopende
34	Liefde
35	Haar Mond

- 36 Die Angsten...
- 37 Het Huis der Geesten
- 38 Nachtwind
- 39 Met haar vergeten stem...
- 40 Waar gaat haar licht nog om...
- 41 Doodsstrijd
- 42 Uittocht
- 43 Sobibor
- 44 Dodenlijsten
- 45 Wolken
- 46 Angst
- 47 Het Bloedspoor
- 48 Ontbijt
- 49 Ik kan het niet verdragen...
- 50 Haar Dood
- 51 Mist
- 52 Er is een licht geweest
- 53 Vreemde Windvlagen
- 54 Lichtspoor
- 55 Tweevoudig sterven
- 56 Om u...
- 57 Wat licht is...
- 58 Hoe donker...
- 59 Vergeten moet ik...
- 60 De Nachten van weleer
- 61 Tuin
- 62 Haar Stem
- 63 Licht
- 64 Beweging
- 65 Avondwinden
- 66 Eind van de zomer
- 67 Nachtvogels
- 68 Verweer
- 69 Schepping

- 70 Dilemma
- 71 De Dichter
- 72 Roskilde
- 73 Tivoli Kopenhagen
- 74 Denemarken
- 75 Bal Marin
- 77 September aan Zee
- 78 Herman Gorter
- 79 Congresganger
- 80 Autotocht
- 81 Het kleine Paard
- 82 Kustgebied
- 83 Lente
- 84 Zomer
- 85 Herfst
- 86 Winter
- 87 Grondwerkers
- 88 Vrouw bij avond
- 89 Het wordt daarbuiten nacht...
- 90 Voor het noodweer
- 91 Meer dan voorheen...

STORMEN EN STILTEN

Gedichten van Maurits Mok, werd in het voorjaar van 1956 gezet uit de letter Poliphilus en gedrukt door N.V. Drukkerij G. J. Thieme te Nijmegen. Het is als vierendertigste deel van De Ceder uitgegeven door J. M. Meulenhoff te Amsterdam.